

Projekat Br. 2023-2-IT03-KA220-YOU-000179130

WP 2: Izveštaj istraživanja

Zemlja izveštaja: Srbija

Realizovano: od starana projektnog tima

Table of contents

O projektu Deaf Young Code	4
Anketa Deaf Young Code	4
Osnovne informacije o Srbiji	4
Korisnici znakovnog jezika	4
Pravni status znakovnog jezika	5
https://www.youtube.com/watch?v=AihJKP7--c8	5
Organizacije gluvih	5
Zapošljavanje gluvih osoba	7
Vrste poslova	7
Prilagođavanja	8
Stručnjaci za rad sa gluvim osobama prema obrazovanju	8
Obrazovanje	9
Vrste škola	9
Osnovno i srednje obrazovanje	9
Univerzitetsko obrazovanje	9
Stručno osposobljavanje	10
Obrazovanje nastavnika	10
Obrazovanje savetnika	10
Savetodavne usluge	11
Obrazovanje tumača	11
Standardi kvalifikacija	11
Dostupnost prevodilaca i tumača	11
Zapošljavanje	12
Usluge podrške	12
Pripremljenost nastavnika, studenata, savetnika i tumača/prevodilaca	12
Svest poslodavaca	12
Veštine gluvih osoba	12
Podrška vlade	13
 Zaključne napomene	 13

Reference.....	13
Anketa Deaf Young Code	14
Anketa u Srbiji	14
Rezultati ankete	15
Odeljak 2: Digitalne veštine uopšte.....	19
Odeljak 3: Kodiranje.....	22
Odeljak 4: Prepreke.....	26
Sažetak	26

0 projektu Deaf Young Code

Deaf Young Code je projekat o programiranju i kodiranju. Mi smo 8 organizacija iz 7 zemalja (Austrija, Slovačka, Srbija, Rumunija, Mađarska, Grčka i Italija) koje su specijalizovane za rad sa mladim gluvim osobama i mladim osobama sa invaliditetom.

Naš projekat se bavi pripremom informacija o kodiranju i programiranju na različitim jezicima – na jednostavnom jeziku i znakovnom jeziku.

Naš projekat želi da omogući mladim gluvim osobama da razviju vredne prenosive veštine i da im pruži uvod u veštine kodiranja i programiranja. Sticanje takvih veština čini ih privlačnijim potencijalnim poslodavcima; kao rezultat toga, postaju otporniji i pokazuju veću samoodređenost i nezavisnost.

Kroz projekat ćemo razviti:

- Interaktivnu mapu
- Video alat
- Kombinovani paket za učenje

Anketa Deaf Young Code

4

Partneri projekta Deaf Young Code sproveli su onlajn anketu na znakovnim jezicima kako bi procenili potrebe gluve omladine u vezi sa programiranjem i kodiranjem. Anketa se sastojala od 24 pitanja, dostupna u pisanom obliku i u video-formatu na austrijskom, slovačkom, srpskom, rumunskom, mađarskom, grčkom i italijanskom znakovnom jeziku. U Srbiji je u anketi učestvovalo 30 osoba.

Osnovne informacije o Srbiji

Korisnici znakovnog jezika

Procenjeni broj stanovnika u Republici Srbiji u 2023. godini iznosio je 6 623 183. Procene su zasnovane na rezultatima Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova iz 2022. godine, kao i na rezultatima statistike prirodnog kretanja stanovništva i unutrašnjih migracija. Posmatrano prema polu, 51,4% bile su žene (3 402 267), a 48,6% muškarci (3 220 916).

U periodu od 2002. do 2023. godine broj stanovnika Republike Srbije kontinuirano se smanjivao.

Osobe sa invaliditetom starosti dve godine i više koje imaju probleme sa sluhom (prema statističkim podacima iz 2022. godine).

90 525 osoba prijavilo je problem sa sluhom, od toga 41 402 muškarca i 49 123 žene.

4

U Srbiji, prema podacima Republičkog saveza gluvih i nagluvih, živi 12.000 gluvih osoba i oko 100.000 nagluvih osoba. Prema nekim procenama, gotovo svaka treća osoba ima određeni stepen oštećenja sluha.

Procenjuje se da oko 14.000 osoba koristi srpski znakovni jezik za komunikaciju.

U Srbiji je služba tumača za srpski znakovni jezik osnovana 2010. godine pri Gradskoj organizaciji gluvih Beograda (GOGB), uz podršku Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, radi ostvarivanja uspešne komunikacije između gluvih i čujućih osoba i uključivanja gluvih osoba u društveni život zajednice. Nacionalni prevodilački centar za znakovni jezik sa video-uslugom počeo je sa radom 22. septembra 2021. godine.

Radno vreme službe za pružanje prevodilačkih usluga putem video-poziva je od 00:00 do 24:00.

Služba takođe pruža prevodilačke usluge 24/7 u hitnim situacijama, uključujući hitnu pomoć, policiju i vatrogasnu službu.

Pravni status znakovnog jezika

Narodna skupština Republike Srbije usvojila je 28. aprila 2015. godine Zakon o upotrebi znakovnog jezika.

Ovim zakonom uređuju se pravo na učenje znakovnog jezika, pravo na korišćenje usluga tumača za znakovni jezik, kao i mere za podsticanje upotrebe znakovnog jezika.

Zakon garantuje gluvoj osobi pravo na upotrebu znakovnog jezika kroz učenje znakovnog jezika i korišćenje usluga tumača za znakovni jezik. Zakonom je zabranjeno uskraćivanje prava gluve osobe na upotrebu znakovnog jezika. Pravo gluvog deteta da uči i koristi znakovni jezik je zagarantovano. Protivzakonito je da roditelji, staratelji i sva druga lica zabrane gluvom detetu da uči i koristi znakovni jezik.

Na ovaj način gluvim osobama omogućava se ostvarivanje njihovih prava i pravnih interesa u različitim postupcima pred javnim službama, u obrazovnom procesu, kod poslodavaca, u političkom životu i u drugim oblastima. Zanimanje „tumač za znakovni jezik“ zakonom je uključeno u nomenklaturu zanimanja.

Udruženje tumača za srpski znakovni jezik (ATSZJ) prevelo je Zakon o upotrebi znakovnog jezika na srpski znakovni jezik.

<https://www.youtube.com/watch?v=AihJKP7--c8>

Organizacije gluvih

Savez gluvih i nagluvih Srbije, novoosnovana organizacija gluvih posle Drugog svetskog rata (2. novembar 1944), imala je veliku ulogu u borbi da se gluve osobe osposobe da budu

korisni i produktivni članovi društva, kao i u borbi za obezbeđivanje odgovarajućih uslova za uspešno školovanje, zapošljavanje, kulturnu i sportsku promociju i socijalizaciju u društvu.

<https://www.savezgluvihsrbije.org.rs/#>

Gradska organizacija gluvih Beograda – osnovana je 1926. godine.

<https://gogb.org.rs/>

Gradska organizacija gluvih Beograda (GOGB) je samostalno, dobrovoljno, nevladino, nestranačko, neprofitno, socijalno-humanitarno udruženje građana, koje od osnivanja 1926. godine okuplja, zastupa i štiti prava i interese gluvih i nagluvih osoba koje žive na teritoriji grada Beograda.

Članstvo u Gradskoj organizaciji gluvih Beograda je dobrovoljno. U Beogradu živi više od 4.000 gluvih i nagluvih osoba, od kojih je više od 1.150 članova GOGB-a.

Zapošljavanje gluvih osoba

Ko ima obavezu da zapošljava osobe sa invaliditetom u Srbiji?

Svaki poslodavac ima obavezu da zapošljava osobe sa invaliditetom nakon 24 meseca od dana osnivanja preduzeća, ako ima najmanje 20 zaposlenih.

Poslodavac koji ima od 20 do 49 zaposlenih zapošljava jednu osobu sa invaliditetom.

Poslodavac koji ima 50 ili više zaposlenih mora da zaposli najmanje dve osobe sa invaliditetom, a na svakih narednih 50 zaposlenih još jednu osobu sa invaliditetom.

U Srbiji nijedna institucija nema potpunu bazu podataka o osobama sa invaliditetom.

U Srbiji živi približno između 700.000 i 800.000 osoba sa nekom vrstom invaliditeta, od kojih je oko 300.000 radnog uzrasta (15–65 godina).

Kada je reč o kvalifikacionoj strukturi ovih osoba, u evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje nalaze se osobe svih kvalifikacija, a najveći broj čine osobe sa prvim stepenom stručne spremlje – završenom osnovnom školom. To ukazuje na problem nedovoljnih kvalifikacija i samim tim na znatno otežan položaj pri traženju zaposlenja u odnosu na osobe bez invaliditeta.

Vrste poslova

Novi projekat u Srbiji „Job Fit: Ekonomsko osnaživanje osoba sa invaliditetom” finansira Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID), a sprovodi Forum mladih sa invaliditetom iz Srbije. Ostali projektni partneri su Caritas Srbija, Fondacija Ana i Vlade Divac, Smart Kolektiv i Centar za samostalni život osoba sa invaliditetom Srbije.

Trajanje projekta je od avgusta 2022. do jula 2026. godine.

Jedna od aktivnosti projekta bila je anketa među poslovnom populacijom u Beogradu, Novom Sadu, Subotici, Zrenjaninu, Valjevu i Nišu. Cilj istraživanja bio je da se utvrde potrebe poslodavaca i mogućnosti za zapošljavanje osoba sa invaliditetom u navedenih šest lokalnih zajednica.

Važno je istaći da, u odnosu na strukturu opšte populacije zaposlenih, osobe sa invaliditetom u proseku imaju niži nivo obrazovanja. 88% zaposlenih osoba sa invaliditetom ima srednje obrazovanje, u poređenju sa 56% zaposlenih u opštoj populaciji sa srednjim obrazovanjem.

Glavni razlozi zbog kojih poslodavci ne zapošljavaju osobe sa invaliditetom su:

- ne mogu da pronađu odgovarajuću osobu za radno mesto (77%),
- nedovoljno znanja o procesu zapošljavanja osoba sa invaliditetom (54%),
- preduzeće nema osoblje koje bi pružilo odgovarajuću podršku osobama sa invaliditetom (29%).

Poslodavci koji i dalje zadržavaju tradicionalni način rada i ne organizuju rad od kuće kao mogućnost češće navode da im je prepreka za zapošljavanje osobe sa invaliditetom

nedostatak finansijskih sredstava za obezbeđivanje odgovarajućih uslova rada i infrastrukture.

Prilagođavanja

Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom, 2009.

Ovaj zakon uređuje:

- podsticanje zapošljavanja radi stvaranja uslova za ravnopravno uključivanje osoba sa invaliditetom na tržište rada;
- procenu radnih sposobnosti;
- profesionalnu rehabilitaciju;
- praćenje obaveze zapošljavanja osoba sa invaliditetom;
- obezbeđivanje uslova za osnivanje i obavljanje delatnosti preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, kao i drugih posebnih oblika zapošljavanja osoba sa invaliditetom.

Pravo na pomoć za osposobljavanje za rad obuhvata podršku u obrazovanju i osposobljavanju za rad. Ono se priznaje deci i mladima sa smetnjama u razvoju, kao i odraslim osobama sa invaliditetom koje se, prema svojim psihofizičkim sposobnostima i uzrastu, mogu osposobiti za određeni posao, a to pravo ne mogu ostvariti po drugom pravnom osnovu.

Pravo na pomoć za osposobljavanje za rad ostvaruje se u obliku troškova osposobljavanja za rad, troškova smeštaja u učeničkim domovima ili internatima, kao i u obliku naknade troškova prevoza.

Troškovi osposobljavanja za rad isplaćuju se preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, odnosno drugoj organizaciji u kojoj se osoba osposobljava. Isplata se vrši na osnovu ugovora koji centar za socijalni rad zaključuje sa tim preduzećem, odnosno organizacijom, prema pribavljenom mišljenju.

Ministarstvo nadležno za socijalnu zaštitu.

Stručnjaci za rad sa gluvim osobama prema obrazovanju

U Srbiji je znakovni jezik predmet koji studenti specijalne edukacije pohađaju na drugoj i trećoj godini studija. Studijski program se realizuje na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu.

U Srbiji se znakovni jezik ne izučava na univerzitetima kao drugi jezici. Gradska organizacija gluvih Beograda takođe organizuje kurseve srpskog znakovnog jezika, na kojima su

edukatori gluve osobe, odnosno osobe kojima je znakovni jezik prvi jezik, kao i tumači za srpski znakovni jezik.

Obrazovanje

Vrste škola

U školskoj 2023/24. godini u Republici Srbiji osnovno obrazovanje realizovalo se u 1.133 redovne osnovne škole, 51 specijalnoj školi i 50 škola za obrazovanje odraslih. Nastavu je pohađalo ukupno 508.751 učenika, od toga 500.514 u redovnim školama, 3.179 u specijalnim školama i 5.058 u školama koje organizuju programe obrazovanja odraslih. Ukupno 20.243 učenika pohađalo je nastavu prema individualnom obrazovnom planu (IOP), od toga 9.811 prema IOP 1 i 10.432 prema IOP 2.

U školskoj 2023/24. godini nastava se održava u 493 redovne srednje škole (444 državne i 49 privatnih) i u 26 državnih škola/odeljenja za učenike sa smetnjama u razvoju. Redovne srednje škole pohađa 225.423 učenika, sa gotovo jednakim brojem učenika (112.710) i učenika (112.713). Škole/odeljenja za učenike sa smetnjama u razvoju pohađa 1.556 učenika, od toga 546 učenika (35,1%) i 1.010 učenika (64,9%).

Osnovno i srednje obrazovanje

9

U Srbiji postoji 48 specijalnih škola (osnovnih i srednjih škola), od kojih se 16 nalazi u Beogradu.

U Srbiji postoji 8 škola za obrazovanje učenika sa oštećenjem sluha.

Udruženje škola za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju u Republici Srbiji osnovano je 2015. godine i okuplja sve specijalne škole svih nivoa obrazovanja.

Savremeni sistem obrazovanja i vaspitanja u Srbiji daje gluvim i nagluvim učenicima pravo i mogućnost da se obrazuju kako u specijalizovanim obrazovnim ustanovama, tako i u redovnim školama prema modelu inkluzivnog obrazovanja.

Univerzitetsko obrazovanje

Raznolikost i inkluzija

Univerzitet u Beogradu ulaže velike napore da stvori akademsko okruženje u kojem niko nije isključen.

U Republici Srbiji osobe sa invaliditetom spadaju među najugroženije društvene grupe i izložene su riziku od ranog napuštanja školovanja zbog svih prepreka sa kojima se suočavaju. Godine 2008. osnovana je Kancelarija za studente sa invaliditetom, koja je organizovala različite vrste podrške za više od 3.000 studenata sa nekim oblikom invaliditeta. Pored studenata, Kancelarija podržava nastavno i administrativno osoblje kroz jačanje profesionalnih kompetencija za rad sa studentima iz osetljivih društvenih grupa.

9

Stručno osposobljavanje

Nacionalna služba za zapošljavanje ima višedecenijsku tradiciju profesionalne orijentacije i savetovanja i koordinira rad u više od 30 gradova u Republici Srbiji.

Obrazovanje nastavnika

Na osnovnim akademskim studijama Specijalna edukacija i rehabilitacija gluvih i nagluvih osoba – na Univerzitetu u Beogradu, Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju – u okviru programa obaveznih predmeta:

Znakovni jezik 1

Daktilologija – osnovna pravila spelovanja prstima, jednoručna i dvoručna prstna azbuka. Znak (gest) – osnovne postavke i pravila, osnovni pokreti i oblici, prostor i orijentacija, mimika, prednosti i nedostaci, prirodni i konvencionalni znakovi. Učenje znakova iz sledećih oblasti: najčešće reči i konvencionalne fraze; osoba – porodica i porodični odnosi; kultura izgleda i lična higijena; medicina; rad – radni odnosi, zanimanja; hrana, piće, voće i povrće; obrazovanje, kultura, sport; komunikacija i oblici komunikacije; vreme; osobine ličnosti, emocije; brojevi, novac; putovanja; države i gradovi. Simboličko izražavanje odgovarajućim pojmovima i jednostavnim i jednostavno proširenim rečenicama.

Znakovni jezik 2

Znak (gest) – pokreti i oblici, prostor i orijentacija, prirodni i konvencionalni znakovi.

10

Učenje znakova iz sledećih oblasti: konvencionalne fraze; rad – radni odnosi, komunikacija i oblici komunikacije; brojevi; trgovina; prevoz; sastanci i konferencije; vojska; religija. Simboličko izražavanje odgovarajućim pojmovima, jednostavnim, jednostavno proširenim i složenim rečenicama. Međusobna komunikacija između studenata i studentkinja sa informatorima. Početno prevođenje – novinski tekstovi, kraći tekstovi iz knjiga.

Znakovni jezik 3

Međusobna tečna komunikacija studenata i studentkinja sa gluvim i naglulim osobama. Tumačenje – međusobna komunikacija gluvih osoba, kao i komunikacija gluvih osoba sa osobama iz okruženja. Prevođenje – novinski tekstovi, duži tekstovi iz knjiga, stručni termini, posebno pravni termini.

Obrazovanje savetnika

Gradska organizacija gluvih Beograda

<https://gogb.org.rs/servisi/skola-srpskog-znakovnog-jezka/>

Udruženje tumača za srpski znakovni jezik (ATSZJ)

http://www.atszj.org.rs/projekti_detaljnije.php?id=14

Savetodavne usluge

Nacionalni prevodilački centar za srpski znakovni jezik

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100078539464926...>

Svakog dana od 07:00 do 15:00 možete uputiti video-poziv na broj telefona 064/83-99-339 putem aplikacija Viber, WhatsApp i IMO, kao i putem komunikacionih platformi Skype (ID: servisjbeograd) i Messenger (Translation Center Szj Srbije).

U periodu od 15:00 do 07:00 tumače možete kontaktirati samo putem platformi Skype (ID: servisjbeograd) i Messenger (Translation Center Szj Srbije).

Mobilni telefon (SMS, poziv, WhatsApp, Viber i IMO): 064 / 839 93 39

Skype: servisjbeograd

FB stranica: Prevodilački centar SZJ Srbije

Obrazovanje tumača

Kursevi za tumačenje srpskog znakovnog jezika nude se u:

– Gradskoj organizaciji gluvih Beograda

<https://gogb.org.rs/servisi/skola-srpskog-znakovnog-jezka/>

Udruženje tumača za srpski znakovni jezik (ATSZJ)

http://www.atszj.org.rs/projekti_detaljnije.php?id=14

Standardi kvalifikacija

Nacionalni prevodilački centar za srpski znakovni jezik organizuje kurseve za tumače znakovnog jezika.

Dostupnost prevodilaca i tumača

U Srbiji postoji mali broj kvalifikovanih tumača za srpski znakovni jezik.

Usluge tumača mogu se obezbediti kroz rad udruženja osoba oštećenog sluha u lokalnoj zajednici ili angažovanjem članova Saveza gluvih Srbije.

Za sudska saslušanja potrebno je angažovati ovlašćene tumače za srpski znakovni jezik.

Nacionalni centar za tumačenje znakovnog jezika pruža prevodilačke usluge u svako doba dana i noći.

Zapošljavanje

Usluge podrške

U Srbiji postoji mali broj organizacija koje pružaju podršku osobama sa oštećenjem sluha pri zapošljavanju. To su opštinske organizacije gluvih i nagluvih, koje su sastavni deo Saveza gluvih i nagluvih Srbije.

Nacionalna služba za zapošljavanje u svojoj evidenciji takođe pruža podršku osobama sa invaliditetom kroz konkurse za javne radove u trajanju od 4 meseca svake godine za sve zainteresovane osobe.

Ove godine Nacionalna organizacija osoba sa invaliditetom Srbije organizuje konkurs za stručnu praksu u preduzećima i firmama za osobe sa invaliditetom.

Pripremljenost nastavnika, studenata, savetnika i tumača/prevodilaca

U Srbiji još uvek ne postoji standardizovana obuka za tumače znakovnog jezika radi dobijanja priznate radne licence.

Tumači znakovnog jezika nisu ravnomerno raspoređeni; glavni grad Beograd i veći gradovi imaju najveći obim usluga.

Defektolozi u specijalnim školama koji rade sa gluvim i nagluvim učenicima takođe su imali kurseve znakovnog jezika u okviru svojih studijskih programa.

12

Svest poslodavaca

Poslodavci su različito motivisani da obezbede kurseve znakovnog jezika za zaposlene kako bi omogućili komunikaciju sa zaposlenom osobom sa oštećenjem sluha.

U ranijem periodu kurs znakovnog jezika organizovan je za zaposlene u policiji i opštinskim službama u nekoliko gradova u Srbiji.

Veštine gluvih osoba

Promene u svetu rada i zanimanja, kao i zahtevi tržišta rada, zahtevaju dinamičniji pristup procesu profesionalne orijentacije mladih.

Specijalne škole pružaju stručno osposobljavanje i obrazovanje učenicima sa invaliditetom na nižem nivou obrazovanja.

U stvarnosti, promene u svetu zanimanja utiču na sve, ne samo na školske sisteme stručnog obrazovanja za učenike sa invaliditetom, već menjaju i koncept profesionalne orijentacije...

12

Podrška vlade

Vlada podstiče zapošljavanje osoba sa invaliditetom kroz programe Nacionalne službe za zapošljavanje.

[https://www.nsz.gov.rs/live/trazite-posao/dok-trazite-posao/programi/podr ka u zapo ljavaanju osoba sa invaliditetom.cid225](https://www.nsz.gov.rs/live/trazite-posao/dok-trazite-posao/programi/podr%20ka%20u%20zapo%20ljava%20nju%20osoba%20sa%20invaliditetom.cid225)

Poslodavac koji zaposli osobu sa invaliditetom bez radnog iskustva na neodređeno vreme ima pravo na subvenciju zarade za tu osobu, u periodu od 12 meseci od dana zasnivanja radnog odnosa sa osobom sa invaliditetom.

Zaključne napomene

Nedovoljan broj tumača za srpski znakovni jezik.

Mali broj organizovanih obuka za srpski znakovni jezik.

Problem prilagođavanja radnog prostora za osobe sa oštećenjem sluha.

Nedovoljan broj prekvalifikacija i kurseva za osobe sa oštećenjem sluha.

Reference

- Gradska organizacija gluvih Beograda

<https://gogb.org.rs/servisi/skola-srpskog-znakovnog-jezka/>

Udruženje tumača za srpski znakovni jezik (ATSZJ)

http://www.atszj.org.rs/projekti_detaljnije.php?id=14

Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu

<https://www.fasper.bg.ac.rs/>

Republički zavod za statistiku Republike Srbije

<https://www.stat.gov.rs/en-us/>

<https://www.savezgluvihsrbije.org.rs/>

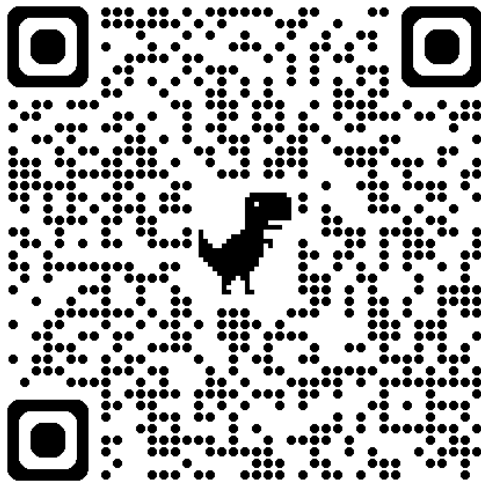

Anketa Deaf Young Code

Anketa u Srbiji

Ovo je link ka srpskoj anketi:

<https://docs.google.com/forms/d/18SD397uJ4vukv4AhpUlf8mQtqJbhIp-Pgg8oPyMP5X0/edit#responses>

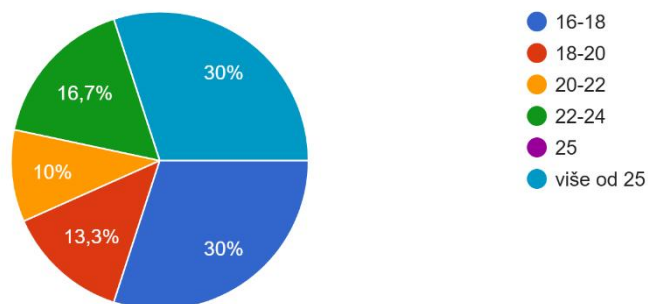

Rezultati ankete

Odeljak 1: Demografski podaci

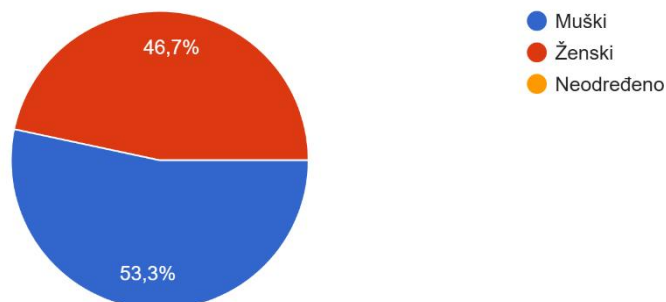
1. Koliko imate godina?

30 одговора

2. Koji je vaš pol?

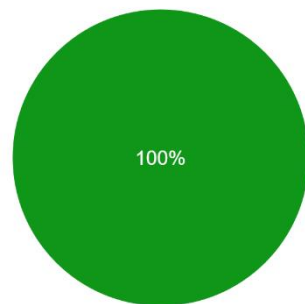
30 одговора

3. Gde živate?

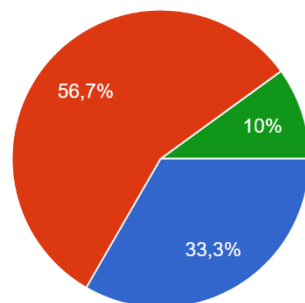
30 одговора

- Austrija
- Italija
- Slovačka
- Srbija
- Rumunija
- Mađarska
- Grčka

4. Koje su vaše smetnje?

30 одговора

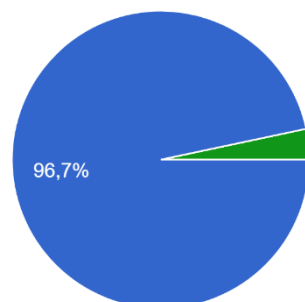

- gluv
- nagluv
- slepo-gluv
- druge smetnje

16

5. Gde si išao u školu?

30 одговора

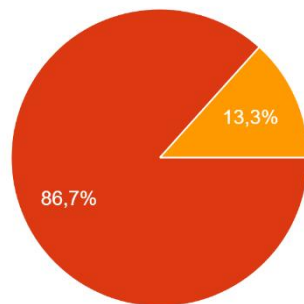

- Škola za gluve
- Redovna škola bez ikakvog programa za gluve
- Redovna škola sa programom za gluve
- Škola za nagluve učenike

16

6. Koji je Vaš najviši nivo obrazovanja?

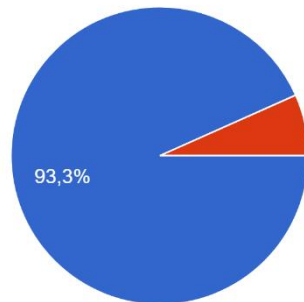
30 одговора

- Osnovna škola
- Srednja škola (3 razreda)
- Srednja škola (4 razreda)
- Vuša škola
- Fakultet

7. Vaše obrazovanje je...

30 одговора

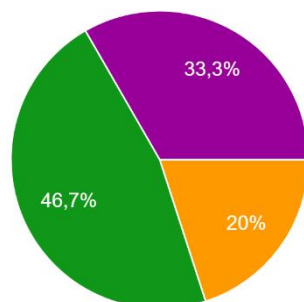

- Dvojezično (i znakovno i govorno)
- Znakovno (samo znakovni jezik)
- Govorno (samo govorno)

17

8. Vaše veštine znakovnog jezika su...

30 одговора

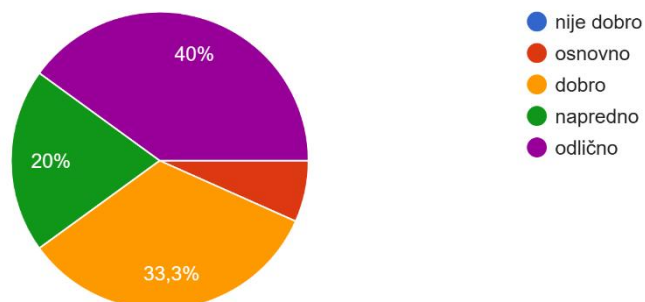
- nije dobro
- osnovno
- dobro
- napredno
- odlično

17

9. Vaše veštine pisanja i čitanja su...

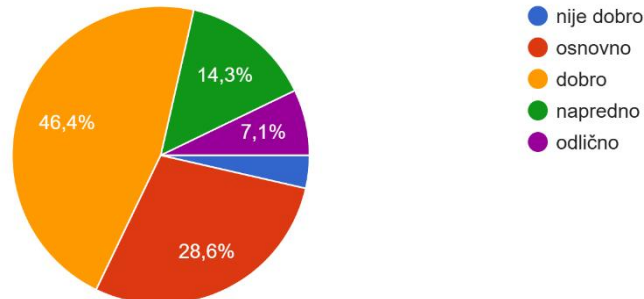
30 одговора

Odeljak 2: Digitalne veštine uopšte

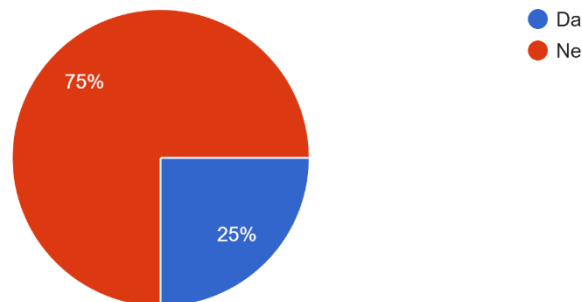
10. Vaše digitalne veštine su...

28 одговора

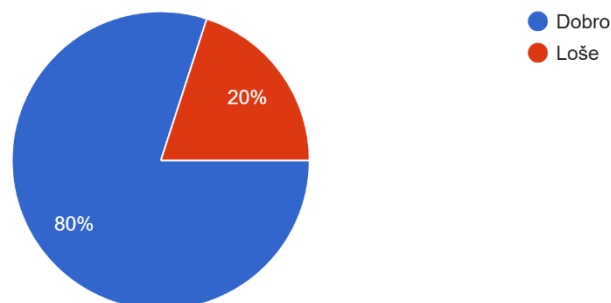
11. Da li ste već radili u sektoru gde su vam potrebne digitalne veštine/ili ste posetili događaj u ovom sektoru?

28 одговора

Ako jeste, kakvo je bilo vaše iskustvo?

10 одговора

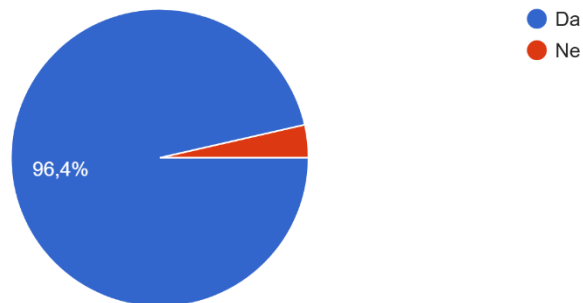
Da li želite da unapredite svoje digitalne veštine?

a. Da

b. Ne

Da li želite da unapreditesvojedigitalneveštine?

28 одговора

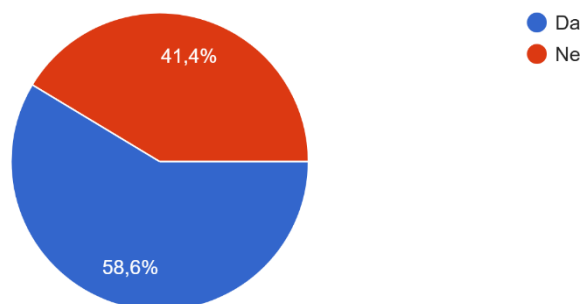
1. Da li možete da koristite formatiranje u Wordu, Excelu i PowerPointu?

a. Da

b. Ne

Možete li da koristiteformatiranje u vordu, ekscelu, poverpointu?

29 одговора

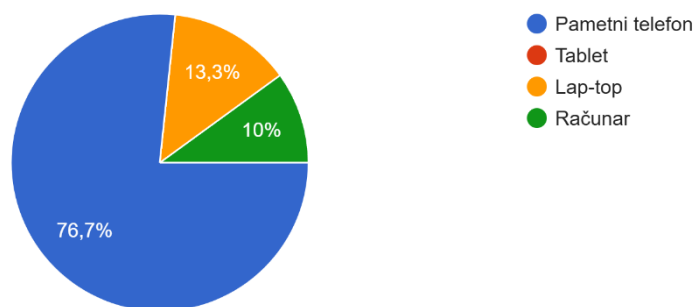

20

Kada koristite internet, uglavnomkoristite...

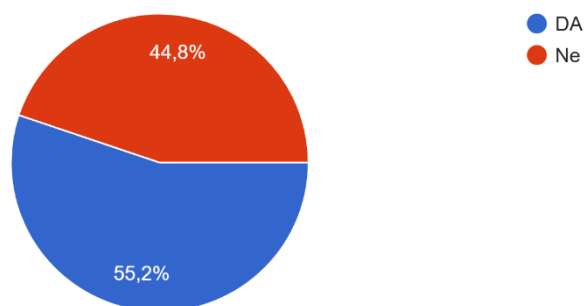

30 одговора

Posleškolesamimaodovoljnoinformacija o računarima

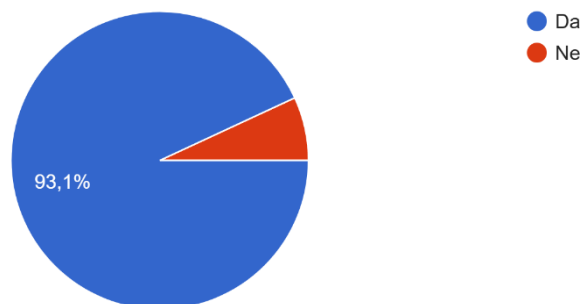
29 одговора

Odeljak 3: Kodiranje

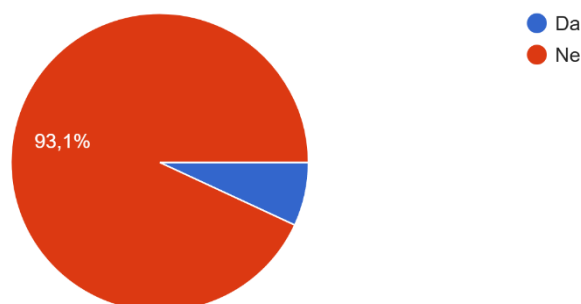
Da li ste zainteresovani za kodiranje i programiranje?

29 одговора

Da li imate prethodno znanje i iskustvo u kodiranju i programiranju?

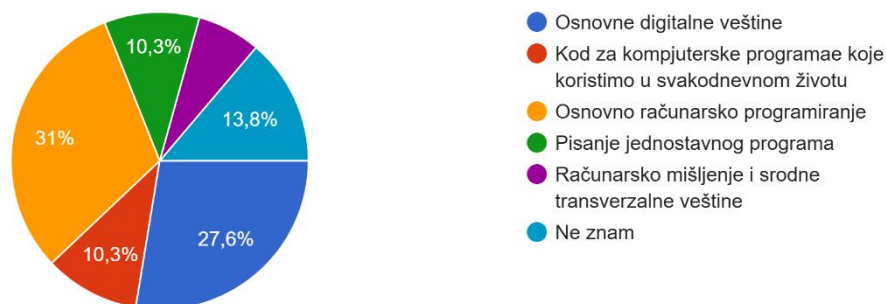
29 одговора

22

Šta biste očekivali da naučite u programu obuke za programiranje i kodiranje? Molimo izaberite do 3 odgovora.

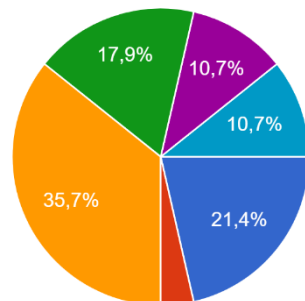
29 одговора

22

Zašto mislite da je kodiranje u svakodnevnom životu važno? Molimo izaberite do 3 odgovora

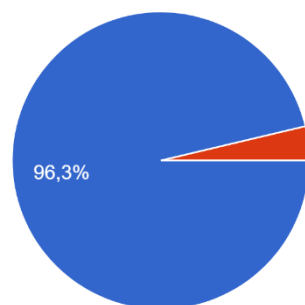
28 одговора

- Saznajte više o potencijalu tehnologije
- Naučite programski jezik
- Budite u mogućnosti da komunicirate i ostanete povezani sa novim prilikama...
- Razvijate kreativnost, održavate kognitivne sposobnosti, širite svoja int...
- Kodiranje bi učinilo moj život uzbudljivijim
- Povećalo bi se samopouzdanje i samopoštovanje

Da li ste zainteresovani za pohađanje određenog kursa o buke kako biste unapredili svoja digitalna veština i saznali više o kodiranju i programiranju?

27 одговора

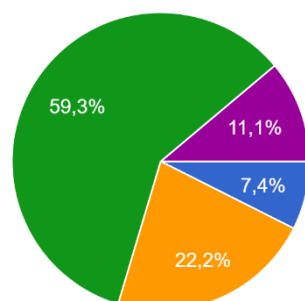

- Da
- Ne

23

Ako jeste, kako biste želeli da naučite? Koju vrstu interaktivnih vežbi biste voleli?

27 одговора

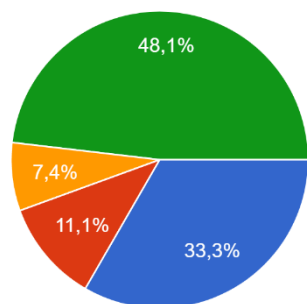
- Kvizove
- Alati za samoocenjivanje
- Takmičenja
- Igre, stimulativno programiranje
- Drugo (navesti)

Koje metode učenja bi bile najprikladnije za vas?

23

Finansirano od strane Evropske Unije. Izraženi stavovi i mišljenja su, međutim, isključivo stavovi i mišljenja autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske Unije ili Izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska Unija ni EACEA ne mogu biti odgovorne za njih.

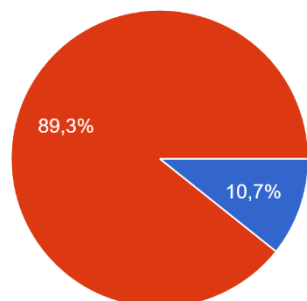
27 одговора

- Učenje sa mentorom
- Učenje samostalno, kod kuće, koristeći tutorijale
- Učenje sa partnerom (rad u paru)
- Kombinacija metoda i mesta

Da li imate osnovne veštine u ovom sektoru, na primer znate li koji kompjuterski kod (HTML)?

28 одговора

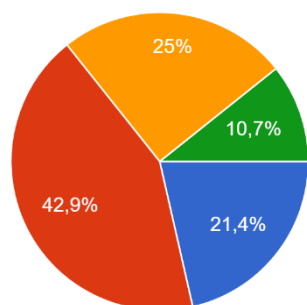

- Da
- Ne

24

Šta je vaš cilj učenja kodiranja?

28 одговора

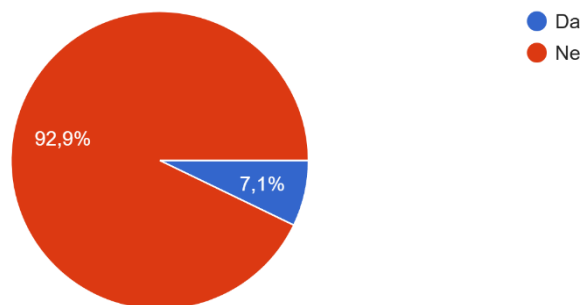
- Lični interes
- Prijavljivanje za novi posao gde su vam potrebne veštine kodiranja
- Hobi
- Škola

Da li znate koje aplikacije se koriste za kodiranje?

24

28 одговора

Odeljak 4: Prepreke

Koje prepreke imate kada želite da učite digitalne veštine, kodiranje ili programiranje?

Molimo izaberite sve odgovore koji važe za vas.

- Nedostatak informacija na srpskom znakovnom jeziku
- Nedostatak pristupačnih kurseva i materijala
- Nedovoljna podrška tokom učenja
- Teškoće u komunikaciji sa nastavnicima ili mentorima
- Nedostatak tehničke opreme ili interneta
- Nisam siguran/sigurna odakle da počnem
- Drugo

Sažetak

Otpriblike polovina ispitanika ima manje od 25 godina, a među ispitanicima je nešto više muškaraca nego žena.

Većina je pohađala specijalnu školu (96,7%) i stekla treći nivo obrazovanja (stručna škola trećeg stepena stručnosti).

Polovina ispitanika ocenjuje svoje digitalne veštine kao dobre (46,4%), a 75% nije radilo u sektoru u kojem su digitalne kompetencije neophodne za rad.

96,4% želi da unapredi svoje digitalne veštine.

Polovina ispitanika ima iskustvo u radu sa osnovnim programima Word, Excel i PowerPoint.

93% ispitanika zainteresovano je za kodiranje, ali nema prethodno znanje i iskustvo.

Što se tiče očekivanja od učenja programiranja, 9 ispitanika želi da nauči osnove programiranja, 8 osnovne digitalne veštine, 3 pisanje jednostavnih programa, 3 pisanje kodova za programe koje koristimo u svakodnevnom životu, a 4 su odgovorila da ne znaju šta da očekuju.

26 ispitanika odgovorilo je da su zainteresovani za pohađanje kursa programiranja.

16 ispitanika bilo je zainteresovano za učenje programiranja za igre, 6 za takmičenja, a 2 za kvizove.

Kada je reč o metodama učenja, 13 ispitanika želi kombinaciju metoda i mesta učenja, 9 učenje sa mentorom, 3 samostalno učenje putem tutorijala, a 2 učenje u paru.

89% ne zna nijedan računarski kod.

42,9% navodi da želi da nauči kodiranje kako bi pronašlo novi posao.

Autori izveštaja:

- Jovan Gavrilović
- Nikola Stanojević
- Dragana Popović